

Список тем

5 клас

Програма 2011 (оновлена 2017) року	Модельні навчальні програми, розроблені за новим Державним стандартом базової середньої освіти	
	Н.Б. Голуб, О.М. Горошкіна	Заболотний О.В. та колектив авторів
<p>1. Вступ. Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова — державна мова України. Загальне уявлення про мовлення як діяльність; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), їх особливості. Різновиди мовленнєвого спілкування: усне й писемне, монологічне й діалогічне. Мета спілкування й адресат мовлення; основні правила спілкування: ввічливість, привітність, доброзичливість, уважність до співрозмовника, стриманість, тактовність (практично)** – 1 година.</p> <p>2. Текст. Речення. Слово (повторення). Усні й письмові висловлення, текст. Зміст, заголовок тексту. План тексту. Поділ зв'язного висловлення (тексту) на речення. Інтонація речень, різних за метою висловлення. Розділові знаки в кінці речення. Слово як компонент речення. Лексичне значення слова. Слово як частина мови. Добір слів для доповнення речення. Складання речень певного змісту – 2 години.</p> <p>3. Лексикологія (лексичне значення слова, однозначні й багатозначні, пряме й переносне значення, лексична помилка, тлумачний словник) Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми (повторення й поглиблення) – 9 годин.</p> <p>4. Будова слова. Орфографія. Основа слова (корінь, суфікс, префікс) і закінчення (повторення й поглиблення</p>	<p>1. Вступ. Українська мова в житті українців. Мова в житті людини: пізнання світу засобами мови; вираження себе, свого «Я» за допомогою мови; відчуття належності до українського народу через мову; захист державних кордонів; вираження емоцій і почуттів засобами мови; збереження української культури, втіленої в українському слові; формування моральної й мовленнєвої культури засобами мови; спілкування й обмін інформацією засобами мови. Ціннісне ставлення до мови.</p> <p>2. Лексикологія. Повторення вивченого в 1-4 класах. Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні слова. Тлумачний словник. Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми. Пароніми. Словники антонімів, синонімів, омонімів, паронімів. Групи слів за походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова. Написання слів іншомовного походження. Словник іншомовних слів. Активна й пасивна лексика української мови: застарілі слова (архаїзми й історизми), неологізми. Письменницькі новотвори. Групи слів за вживанням: загальноживані й обмеженого вживання. Стилiстично забарвлені слова. Діалектні, професійні слова й терміни, сленг, просторічні слова. Лексична помилка. Суржик.</p> <p>3. Фразеологія. Фразеологізми. Різновиди фразеологічних одиниць (прислів'я, приказки, крилаті вирази, афоризми). Джерела українських фразеологізмів. Фразеологізми у мовленні</p>	<p>1. Вступ. Значення мови в житті людини й суспільства. Українська мова – державна мова України. Мова як основний засіб спілкування. Інші функції мови: формування думки, пізнавальна, об'єднувальна. Мовні й немовні засоби спілкування, які люди використовують у повсякденному житті. Значення української мови як державної в житті Української держави та її громадян. Зміст статті 10 Конституції України.</p> <p>2. Повторення та узагальнення вивченого в початкових класах. Текст. Речення. Слово Текст. Заголовок тексту. Поділ тексту на речення. Інтонація речень, різних за метою висловлювання. Слово як компонент речення. Лексичне значення слова. Слово як частина мови. Роль слів різних частин мови. Граматичні форми слів різних частин мови (практично).</p> <p>3. Лексикологія. Групи слів за значенням Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні слова (повторення). Використання багатозначних слів у прямому й переносному значеннях (повторення). Роль слів у переносному значенні в художньому стилі мовлення. Синоніми (повторення і поглиблення). Синонімічний ряд. Роль синонімів у мовленні. Використання синонімів як засобу зв'язку речень у тексті та для уникнення невинуватих повторів слів. Антоніми (повторення і поглиблення). Роль антонімів у мовленні. Антоніми в прислів'ях і приказках. Омоніми (повторення і поглиблення). Розрізнення омонімів і багатозначних слів. Пароніми. Лексична помилка (практично). Тлумачний словник, словники антонімів, синонімів, омонімів, паронімів (практично).</p> <p>4. Будова слова. Орфографія</p>

відомостей). Спільнокореневі слова й форми слова. Незмінні й змінні слова. Правопис значущих частин слова (повторення). Написання префіксів пре-, при-, при- – 10 годин

5. Фонетика. Графіка.

Орфоенія. Орфографія. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді й м'які, дзвінкі й глухі (повторення); вимова звуків, що позначаються літерами г і г. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв.

Звукове значення букв я, ю, є, ї та щ (повторення). **Склад. Наголос.**

Орфоепічний словник і словник наголосів. Орфоепічна помилка (практично). Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом.

Позначення на письмі ненаголошених голосних [е], [и] та [о] перед складом з наголошеним [у] в коренях слів. Орфографічний словник. Орфограма (практично). Орфографічна помилка (практично), її умовне позначення. **Вимова приголосних звуків.**

Уподібнення приголосних звуків. Вимова і правопис префіксів роз-, без- Спрощення в групах приголосних. **Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків** (практично). Чергування [о] – [а], [е] – [і], [е] – [и]; [о], [е] з [і]; [и] – [і] після [ж], [ч], [ш], [шч] та [г], [к], [х] у коренях слів; [г], [к], [х] – [ж], [ч], [ш] – [з'], [ц'], [с']. Основні випадки чергування у – в, і – й, з – із – зі (правила милозвучності). Вимова і правопис префіксів з- (зі-, с-), роз- (розі-), без-

Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я. Основні правила переносу. Правила

людини. Фразеологічний словник.

4. Фонетика. Графіка.

Орфоенія. Орфографія.

Повторення вивченого з фонетики, графіки, орфоенії й орфографії в 1-4 класах. Голосні й приголосні звуки. Голосні наголошені й ненаголошені. Особливості вимови ненаголошених голосних.

Правопис ненаголошених [е] та [и]. Приголосні тверді й м'які, дзвінкі й глухі. Вимова приголосних у корені слова*.

Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я. Правила вживання м'якого знака. Особливості української графіки (відповідність звуків і графічних знаків, звук [г] і буква ге).

Звукове значення букв я, ю, є, ї та щ. Правила вживання апострофа. Наголос в українській мові. Склад. Правила перенесення слів з рядка в рядок. Милозвучність української мови.

Правила милозвучності (чергування у – в, і – й, з – із – зі). Спрощення в групах приголосних. Види помилок: орфоепічна, орфографічна, графічна.

Словники. Орфоепічний словник. Словник наголосів. Орфографічний словник. **5. Відомості з синтаксису й пунктуації.**

Повторення вивченого в 1-4 класах. Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й залежне слово в словосполученні.

Речення, його граматична основа (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (загальне ознайомлення). Види речень за метою висловлення (розповідні, питальні, спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні).

Пунктуаційна помилка. **Другорядні члени речення:** додаток, означення, обставина. Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками а, але, і). Кома між однорідними членами. Складне речення. Кома між частинами складного речення, з'єднаними безсполучниковим і сполучниковим зв'язком. Пряма мова. Діалог. Розділові знаки в

Основа слова й закінчення. Незмінні й змінні слова (повторення і поглиблення). Корінь слова. Спільнокореневі слова та форми слова (повторення і поглиблення). Спільнокореневі слова як засіб зв'язку речень у тексті. Префікс і суфікс (повторення і поглиблення). Суфікси та префікси, які надають словам емоційного забарвлення та виразності. Правопис значущих частин слова (повторення). Написання префіксів пре-, при-, при-.

5. Фонетика. Графіка. Орфоенія. Орфографія.

5.1. Звуки мови й звуки мовлення.

Позначення звуків мовлення на письмі. Склад. Наголос. Звуки мови і звуки мовлення. Відмінність їх від інших звуків, які створює людина (кашляння, свист), звуків природи, фізичних явищ тощо. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі, шиплячі (повторення). Напівпом'якшені (пом'якшені) приголосні. Вимова звуків, які позначаємо буквами г і г.

Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт (абетка, азбука). Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї та щ (повторення). Склад. Основні правила переносу. Наголос. Логічний наголос для виділення слів зі смисловим навантаженням. Орфоепічний словник і словник наголосів. Орфоепічна помилка (практично).

5.2. Вимова голосних і приголосних звуків. Чергування звуків. Правопис префіксів з- (зі-, с-), роз- (розі-), без- Вимова голосних звуків Ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Позначення на письмі ненаголошених голосних [е], [и] в коренях слів (повторення і поглиблення). Орфографічний словник. Орфограма (практично). Орфографічна помилка (практично). Вимова приголосних звуків. Уподібнення приголосних звуків. Написання слів із сумнівними приголосними. Вимова та правопис префіксів з- (зі-, с-), роз- (розі-), без-.

Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних звуків (практично): [о] – [а], [е] – [і], [е] – [и]; [о], [е] з [і]; [и] – [і] після [ж], [ч], [ш], [шч] та [г], [к], [х] у коренях слів. Найпоширеніші випадки

вживання знака м'якшення (повторення й поглиблення). Правила вживання апострофа. – 32 години

6. Відомості із синтаксису й пунктуації. Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Речення, його граматична основа (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (загальне ознайомлення). Види речень за метою висловлення; за емоційним забарвленням: окличні й неокличні (повторення). Пунктуаційна помилка та її умовне позначення (практично). – 7 годин.

7. Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина. – 5 годин.

8. Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками а, але, і). Кома між однорідними членами. Узагальнювальне слово в реченні з однорідними членами. Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами. Звертання. Непоширені й поширені звертання. Розділові знаки при звертанні (повторення). Ознайомлення з найбільш уживаними вставними словами та сполученнями слів (практично). Виділення вставних слів на письмі комами. Складні речення з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком. Кома між частинами складного речення, з'єднаними безсполучниковим і сполучниковим зв'язком – 10 годин.

9. Пряма мова. Діалог. Розділові знаки в реченнях із прямою мовою. Тире при діалозі – 6 годин.

10. Повторення й узагальнення вивченого – 6 годин.

реченнях із прямою мовою. Тире при діалозі.

Мовленнєва змістова лінія:

1. Інформація. Повторення вивченого в 1-4 класах. Інформація. Види інформації (текстова, графічна, числова, звукова, відео) тощо. Джерела інформації. Добір і пошук інформації.

2. Текст*.** Повторення вивченого в 1-4 класах. Текст. Тема, підтема (мікротема). Ключові слова. Основна думка. Зміст прочитаного. Первинні і вторинні тексти. Опис. Розповідь. Роздум. Розповідь. Побудова розповіді. Види розповіді. Розповідь про себе. Читання. Види читання. Мета читання (отримання інформації, виконання завдань, набуття естетичного досвіду тощо).

3. Жанри мовлення. Комплімент, лестощі, похвала. Прохання, умовляння, благання, клянчення, пропозиція. Запрошення. Згода, відмова. Вибачення. Подяка. Привітання. Смс-повідомлення.

4. Спілкування. Повторення вивченого в 1-4 класах. Цілі й завдання. Види спілкування. Живе й віртуальне спілкування. Безпека віртуального спілкування. Ситуація спілкування. Ознаки й переваги гармонійного спілкування. Запитання і відповіді. Слухання, види. Суперечка і сварка. Маніпуляції у спілкуванні. Учасники спілкування. Наміри співрозмовників. Правила гарного спілкування. Етикетні норми спілкування. Засоби спілкування (мовні й позамовні). Вимова й інтонація. Переконаливість та аргументованість.

Повторення в кінці року.

чергування приголосних звуків (практично): [г], [к], [х] – [ж], [ч], [ш] – [з'], [ц'], [с']; [д] – [дж]; [зд] – [ждж]. Основні випадки чергування [у] – [в], [і] – [й]; уживання прийменника з і його варіантів із, зі (зо) (правила милозвучності).

5.3. Уживання м'якого знака. Апостроф. Сполучення букв йо,ьо. Подвоєння букв. Позначення м'якості приголосних на письмі. Уживання м'якого знака (повторення і поглиблення). Сполучення букв йо,ьо. Апостроф (повторення і поглиблення). Подвоєння букв на позначення збігу однакових приголосних. Подвоєння букв на позначення подовжених приголосних.

6. Відомості із синтаксису і пунктуації.

6.1. Словосполучення і речення. Головні та другорядні члени речення Словосполучення. Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Речення, його граматична основа (підмет і присудок). Речення з одним головним членом (загальне ознайомлення). Види речень за метою висловлювання; за емоційним забарвленням: окличні і неокличні (повторення). Пунктуаційна помилка та її умовне позначення (практично). Другорядні члени речення: додаток, означення, обставина.

6.2. Речення з однорідними членами. Звертання. Вставні слова та сполучення слів. Складне речення. Пряма мова. Діалог. Речення з однорідними членами (без сполучників з найбільш уживаними сполучниками). Кома між однорідними членами речення. Узагальнювальне слово в реченні з однорідними членами. Двокрапка перед однорідними членами речення після узагальнювального слова. Тире перед узагальнювальним словом. Звертання. Непоширені і поширені звертання. Розділові знаки для виділення звертань (повторення). Ознайомлення з найбільш уживаними вставними словами та сполученнями слів (практично). Виділення вставних слів на письмі комами. Складні речення з безсполучниковим і сполучниковим зв'язком. Кома між частинами складного речення. Пряма мова. Діалог.

		<p>Розділові знаки для оформлення прямої мови (зокрема діалогу).</p> <p>Повторення та узагальнення вивченого в 5 класі. Лексикологія. Будова слова й орфографія. Фонетика й графіка. Орфоепія та орфографія. Синтаксис і пунктуація.</p>
--	--	---

* тема “Вимова приголосних у корені слова” в програмі Голуб включає в себе тему “Уподібнення приголосних” (принаймні вона наявна в підручнику від авторського колективу).

** у програмі Заболотного ця вступна тема “защита” в мовленнєву змістову лінію вступної теми 5-го класу.

*** у програмі Заболотного тема “Текст” у майже такому само вигляді, як у програмі Голуб, “защита” в мовленнєвій змістовій лінії другої теми.